

Το «νέο» βλέμμα στα Βαλκάνια μπαίνει στη Ροτόντα

Της ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΜΠΑΡΚΑ

Στις 13 Ιουλίου 1878, την επομένη της λήξης του Συνεδρίου στο Βερολίνο, όπου επιχειρήθηκε να λυθεί το κουβάρι του Ανατολικού Ζητήματος, μεταφέρθηκε και πάλι ο χάρτης της Βαλκανικής. Αν και η ισορροπία που επέβαλαν οι Δυνάμεις αποδείχθηκε στο τέλος του 19ου αιώνα εξαιρετικά εύθραυστη, αποτέλεσε την απαρχή ενός φωτογραφικού κινήματος, που θα έμενε στην ιστορία ως το «νέο» βλέμμα στα Βαλκάνια.

Πολυάριθμοι Γάλλοι φωτογράφοι, ερασιτέχνες και επαγγελματίες, φτάνουν από το 1878 στην περιοχή και ανακαλύπτουν μια πολιτιστική κληρονομιά άγνωστη στη Δύση. Η σημαντική έκθεση «Από το Βόσπορο στην Αδριατική», που εγκαινιάζεται την Παρασκευή στη Θεσσαλονίκη, παρουσιάζει τον εξαιρετικό πλούτο των φωτογραφικών αρχείων της Γαλλίας που αφορούν τα Βαλκάνια πριν το 1914.

Παραγωγή του Κέντρου Εθνικών Μνημείων της Γαλλίας Conciergerie, η έκθεση, που εξάγεται πρώτη φορά από το Παρίσι, θα φιλοξενηθεί στο ιστορικό μνημείο της Ροτόντας - Ι. Ναός Αγ. Γεωργίου, στο πλαίσιο της διεθνούς Photobiennale του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Είναι η πρώτη φορά ύστερα από περίπου 12 χρόνια που το μνημείο (ενταγμένο στη λίστα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO ήδη από το 1988) «ανοίγει» για να υποδεχθεί ένα πολιτιστικό γεγονός. Τα εύσημα για την πρωτοβουλία πρέπει να απονεμηθούν στο ΜΦΘ, στην 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Θεσσαλονίκης, στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του ΑΠΘ, στην Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης, στον πρόξενο της Γαλλίας στην πόλη και στο Γαλλικό Ινστιτούτο.

Το Ερέθειο με τις Καρυάδες αποτυπωμένο από Γάλλο φωτογράφο στις αρχές του 20ού αιώνα. Η οναστήλωση του έγινε επί δεκαετίες αργότερα

**Το μνημείο της Θεσσαλονίκης ανοίγει έπειτα από 12 χρόνια
για να υποδεχθεί τη φωτογραφική έκθεση
«Από το Βόσπορο στην Αδριατική»**

Οι 180 ασπρόμαυρες και αποχρωματικές φωτογραφίες των 33 Γάλλων φωτογράφων συνθέτουν πέντε ιστορικές περιόδους. Την πρώτη αποτελούν τα μνημεία της αρχαιότητας. Καλλιτέχνες και νέοι εύποροι τάξεων αντιμετωπίζουν την επίσκεψη στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας και της Ελλάδας ως μια επιστροφή στις ρίζες. Ετσι ανακαλύπτουμε κι εμείς μαζί τους μια νέα εικόνα της αρχαιότητας, όχι μόνο στον λόφο της Ακρόπολης, αλλά και στην Αίγινα,

το Σούνιο, την Κόρινθο, την Επίδαυρο, τις Μυκήνες κ.α.

Ακολουθεί το Βυζάντιο και κυρίως τα κτίρια που είναι εμπνευσμένα από τη βυζαντινή αρχιτεκτονική. Ήδη από το 1893 ο κορυφαίος βυζαντινολόγος Γκαμπριέλ Μιγέ δημιουργεί μια μοναδική βάση φωτογραφικών δεδομένων, με τα μνημεία της Ελλάδας και των Βαλκανίων σε εξέχουσα θέση. Την ίδια χρονιά ορίζεται μέλος της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής στην Αθήνα για δύο χρόνια και α-

ποφασίζει να φωτογραφίσει ουστηματικά τα βυζαντινά μνημεία, αλλά και τα ψηφιδωτά, τις τοιχογραφίες, τα χειρόγραφα, τις εικόνες.

Στη συνέχεια, ο επισημοποιείται θα θαυμάσει τις επιρροές των Βενετών κατά μήκος των δαλματικών ακτών, περνώντας από το Μαυροβούνιο και μέχρι τα νησιά του Ιονίου. Στην τέταρτη ενότητα θα παρασυνθεί από την ακαταμάχητη γοητεία του οριενταλισμού, όπως την ανακάλυψαν οι Γάλλοι φωτογράφοι σε τζαμιά, κοιμητήρια

Στις Β ορθογώνιες εσωτερικές κόγχες της Ροτόντας θα τοποθετηθούν οι φωτογραφίες

και ισλαμικές επιτύμβιες στήλες. Φωτογραφίζουν το πανόραμα μιας Ανατολής στην Ευρώπη, κοντινής και συγχρόνως μακρινής.

Η τελευταία ενότητα πατάει στην παράδοση για να μας δώσει τον μοντερνισμό. Η προσοχή που δίνεται από το 1880 στη λαϊκή αρχιτεκτονική συντελεί στην εμφάνιση, γύρω στα 1900, μιας νέας μορφής μοντερνισμού. Τα υλικά, οι μορφές, και η διάταξη των παραδοσιακών σπιτιών στα Βαλκάνια δίνουν πρωτότυπες απαντήσεις στην αρχιτεκτονική δημιουργία της εποχής. Ας μην ξεχνάμε το «Ταξίδι στην Ανατολή» του Λε Κορμπιζιέ το 1911 στη γεγονιά μας...

Οι φωτογράφοι φτάνουν στην περιοχή με διάφορα μέσα μεταφοράς: από ζώα μέχρι το Οριεντ Εξπρές και τα αυτοκίνητα, που μόλις είχαν εμφανιστεί. Επί 36 ολόκληρα χρόνια κατέγραψαν τον πολιτιστικό πλούτο των Βαλκανίων, σημαντικό μέρος του οποίου καταστράφηκε τον 20ό αιώνα. Τέλος στις περιοδείες τους έβαλε η δολοφονία του αρχιδούκα Φραγκίσκου-Φερδινάνδου τον Ιούνιο του 1914 στο Σερράγεβο. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος σηματοδοτεί το τέλος μιας εποχής.

► Διάρκεια έως 31 Ιουλίου (Τρ.-Κυρ. 8-7μ.μ., τηλ.: 2310-968860) ✱